

[illegible]

A black and white photograph showing a large, dense crowd of people, primarily men in suits, gathered outdoors. The crowd is seen from the chest up, filling the frame. In the background, a tall, light-colored structure, possibly a building or monument, is visible against a dark sky. The overall atmosphere suggests a formal or significant public event.

Sakkolajuhla Lempäälässä

Sakkolan juhlapäivä Lempäälässä

Juhlajumalanpalveluksella aloitettiin sunnuntaipäivän päiväjuhla Lempäälän kirkossa. Istumapaikkoja on kirkossa tuhannelle hengelle, joista ainakin permantopaikat olivat täysin kansoitetut. Kun lisäksi sakkolalaisyntyiset papit suorittivat jumalanpalveluksen, niin tämä tunnelma ja tuntu oli kuin olisi istuttu oman pitäjän kirkossa. Oli hyvin lämmittävää kuulla saarnassa sanomana: Iso-isäni oli Aleks Kekki Sakkolan Haparaisista. En ole hänen kasvojaan koskaan nähnyt, mutta sanovat olleen vilkkaan "porsaskauppiiaan"... Näin puhui pastori Tenho Korhonen. Lisäksi hän oli sovittanut saarnan sisältöön sakkolalaisen invalidi Antti Laamasen runon, joka nosti tunnelman vieläkin kotoisemmaksi.

Alttaripalveluksen suoritti pastori Raimo Naumanen. Hänen vanhempansa olivat Lyydia o.s. Korkka ja Idor Naumanen Sakkolan Arkuntanhuasta.

Jumalanpalveluksen päätyttyä oli kunnianosoitukset Lempäälän kirkokomaalla ja Aleksanteri Aavan patsaalla. Sankariristin äärellä puhui kouluneuvos Jouko Karanko: — Me olemme tulleet näille pyhille muistomerkeille tekemään kunniaa esi-isien työlle, kärsimyksille ja taisteluille. Nämä kaikki muistomerkit kertovat sankaruudesta. Jo Joutselan taistelussa olivat Suvannon rantojen miehet puolustamassa kotiseutuaan ja tämä kotiseudun puolustaminen on jatkunut läpi vuosisatojen aina jatkosotaan saakka ja senkin jälkeen. Siksi kaikki

nämä muistomerkit meille kertovat sankaruudesta ja uhreista isänmaan puolesta...

Sankarihaudalla laskivat kukat Irja ja Kallonen ja Aimo Kuisma, Karjalankivelle Emma Koiranen ja Väinö Kekki, sekä Aleksanteri Aavan patsaalle Hellin Naskali ja Esko Kallonen.

"Voiko tällainen pitäjä ja sen muisto koskaan kuolla?", kysyi tervehdyspuheessaan Aimo Kuisma ja jatkoi: "Lempäälän kokoontumistilat on mitoitettu tavallista tarvetta varten ja siksi ovat täysin riittämättömät Sakkola-juhlaa ajatellen..." Lisäksi hän herätti ajatuksen, että Lempäälään saataisiin erityinen 'Sakkola-huone', johon kerätäisiin vielä saatavissa oleva Sakkolasta tuotu esineistö ja muuta perinnettä.

Päiväjuhlan aloitti Valkeakosken soittokunta soittamalla Koljonvirran marssin. Soittokuntaa johti Juha Nuora ja hän on syntyjään Sakkolan petäjärveläis-kiviniemeläinen.

Antti Koiranen soitti viululla karjalaista pelimannimusiikkia. Ohjelmassa oli Ukko Tujusen polkka, Vaiennut viulu ja säveltämänsä Kanavanvartijan masurkka. Viimeisen kappaleen esitykseen yhtyi lisäksi "isä ja poika", isoisä Toivo ja poika Topi Tapio, ja soittivat viuluillaan Karjalan poikien polkan. Heidän esityksensä sai suuren suosion ja valtaiset aplodit.

"Kuuntelen kevät käkeä..." alkoi Elli Pulakan lausuntanumero Aleksanteri Aavan tuotannosta ja jatkui sisältäen säkeitä useasta runosta.

Aune Torttilan yksinlaulua säesti Sirpa Vähätalo.

Nauhavoimistelua esitti taidokkaasti Johanna Söderström.

Lempäälän mieskuoro lauloi neljä laulua, johtajana Eino Koskimies.

Fil.tohtori, dosentti Veijo Paloheimo kertoi hänessäkin olevan kahdeksas-osa sakkolalaista virtausta suonissaan ja lisäksi on hänen Sakkolan tuntemustaan lisännyt kopititijänsä Tohmajärven kanttori, Sakkolassa syntynyt Vihtori Sointula entinen Suutari. Juhlapuhujalle ojennettiin totutun tavan mukaan Sakkola-viiri. Hänen erittäin kiinnostava ja antoisa esitelmänsä julkaistaan viimeistä sanaa myöten Suvannon Seudussa tässä ja ensi numerossa.

Lempäälän kunnan tervehdyksen esitti kunnanjohtaja Jussi Peltomäki ja ojensi järjestäjille kunnan "ruskean kirjekuoren". Seurakunnan tervehdyksen toi pastori Raimo Naumanen.

Lempäälän urheilukentällä pelattu jalkapallo-ottelu 'Jäntevän' muistokilpailuna Pirkkalan karjalaisten ja Karosen sukuseuran välillä päättyi tasan 1—1.

Reino Volanen kutsui vuoden 1980 Sakkola-juhlaan Tampereella, jossa ei ole sisäänsopimisvaikeuksia, sillä juhlaan on varattu yliopiston juhlasali.

Sakkola-juhla päättyi Annikki Soinin loppusanoihin ja yhteisesti lalettuun Maamme-lauluun.

Fil. tri, dosentti Veijo Saloheimo

Esitelmä Sakkola-juhlassa Lempäälässä 5. 8. 1979

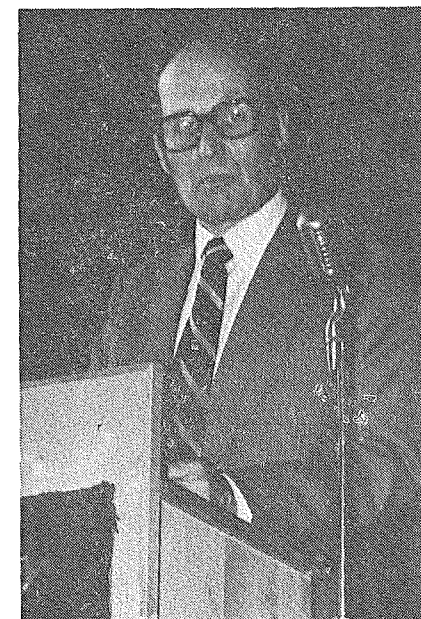
Karjalan kannas ja Laatokan Karjala koki keisarivallan aikana lahjoitusmaaorjuuden. Se ei ollut vierasta Sakkolallekaan, jossa silloin toimi ainakin kaksi lahjoitusmaahovia. Mutta jo ruotsalainenkin esivalta 1600-luvulla menetteli samoin jakaessaan korvauksia kruunun palveluksessa kunnostautuneille. Vuoden 1651 tienoissa jaettiin koko Käkisalmen lääni lahjoituksina tai rälssimaina yksityisten haltuun. Suurin osa palautettiin kruunulle isossa reduktiossa vuonna 1681, mutta järjestelmää ei purettu muuten, vaan lahjoitusmaayksiköt luovutettiin vuokralle yksityisille arrendaattoreille. Seuraavassa tarkastellaan juuri sitä kautta ja erästä arrendaattoria Jakob Boismania esimerkkitapauksena.

Sakkola tointui 1600-luvulla melkoista vauhtia aikaisemmasta pitkästä sotien kaudesta. Se oli naapuriansa tavoin kokenut 1550-luvulta lähtien rajasotien tuhot, joiden yhteydessä pääosa aikaisemmasta ortodoksikarjalaisesta väestöstä pakeni ja tilalle muutti lännestä luterilaisia, viimeisten sakkolalaisten esi-isiä.

Vuonna 1651 oli koko silloisessa Sakkolassa 173 taloa, joista 49 Metsäpirtissä ja 14 Vuokselan kylissä. Emäpitäjän taloluku kohosi edelleen, kun taas tytärpitäjissä lievästi aleni. Vuoden 1651 aatralukujen perusteella laskien riitti emäpitäjässä ja Metsäpirtissä peltoa talolle noin kahdeksan hehtaaria. Vuokselan puolella vajaan kuusi. Peltojen tuottoa täydensi kaskiviljelys. Metsät oli jaettu kylittäin, ja jako tiheni talokohtaiseksi 1600-luvun lopulla tapaus tapaukseita, sita mukaa kuin maankäyttöä koskevat riidat nostivat jaon ajankohtai-

seksi. Kokonaisselvitystä kunkin talon tiluksista ei liene kuitenkaan tehty ennen isoajakoa, joka lykkäytyi autonomian aikaan ja lahjoitusmaakauden jälkeen.

Jo ennen vuotta 1651 joutui Kiviniemen kylä perinnöllisenä läänityksenä sotamarski Aake Tottille ja hänen perillisilleen. Vuonna 1651 sai kenraalimajuri Johan Eberhard von Billingshausen noin 42 aatran

Juhlapuheen piti
fil. tri Veijo Saloheimo

verot eli 74 taloa Sakkolan itäosasta ja Metsäpirtistä, josta jäi vain muutama kylä tämän lahjoituksen ulkopuolelle. Vuonna 1660 veromestari Jonas Pietaripojan saamaan Sakkolan hoviin kuuluivat Suvannon länsipään kylät. Lapinlahti muodosti oman hovin alaisenaan Metsäpirtin Vanhajaama ja Arkuntanhuu. Petäjärven hovi alaisenaan Riiska, Raaju, Räihäranta ja Kuninkaanrasti kuului kamreeri Johan Klöfwerbladille, sittemmin aatelituna Klöfwersköldille. Vielä reduktion jälkeen vuonna 1687 sai Nils

Rosenfeldt elinikäiseksi lääniksi Noisniemen ja osan Riiskaa.

Läänityksiä ja rälssimaita voi todella nimittää hoveiksi, sillä niiden keskuksiksi perustettiin tavallisesti kookas maatila liittämällä yhteen talonpoikaistilojen maita. Haparaisien hovi syntyi siten 1650-luvun alussa Billingshusenin läänityksen keskuksiksi Keljaan, josta Meskasen suvun jäsenet muuttivat Vilakkalaan, nähtävästi autiotiloille. Muiden hovien perustamisesta ei ole säilynyt yhtä tarkkoja tietoja.

Hoveilla oli keskeinen merkitys alustalaistalonpoikien päivätöiden hyödyntäjänä. Talonpojilla oli jo aikaisemmin velvollisuus tehdä kruunulle päivätöitä esim. linnojen rakennuksessa ja kunnossapidossa, mutta ennen hovien aikaa ne olivat tilapäisiä rasituksia. Nyt niitä vaadittiin jatkuvasti samoin kuin Virossa ja Liivinmaalla, jossa talonpojat olivat joutuneet jo 1300-luvulla maaorjuuteen ja viljelemään hovinhaltiain maita. Vuonna 1661 määrättiin Sakkolan hovin alustalaiset tekemään neljä päivää aatralta — ilmeisesti viikossa — mikä tiesi taloa kohti 2—8 työpäivää. Määrä lienee ollut sama muissakin hoveissa.

Haparaisien hovi kaikkine etuukseen näyttää joutuneen ensimmäiseksi vuokralle Joachim Gardelingille, jonka tilalle tuli vuonna 1690 Jakob Boisman. Sakkolan hovin vuokrasi vuoteen 1692 asti Jakob Hoppenstäng saaden seuraajakseen Reinhold Custorin. Petäjärveä isännöi kapteeni Gustaf Gadde ja Noisniestä kurkijokelainen Esko Heikinpoika Pirhonen vuonna 1690. Rahvaanmiestä ei kuitenkaan suvaittu kauan tässä tehtävässä ja arvossa, ja vuonna 1693 syrjäytti kapteeni Gadde hänet. Kiviniemen arrendaattorina oli ainakin myöhem-

pinä vuosina Boisman.

Arrendaattoreilla oli melkoinen valta vuokra-alueillaan. Sitä osoittaa jo heistä käytetty mainesana "hyvinluotettu", joka liitettiin myös kruununvoudin arvonimeen, kun taas nimismies oli vain "hyvinymärtäväinen". Paitsi veronkantoa arrendaattorin toimivaltaan kuului talonpoikien ottaminen ja erottaminen sen mukaan, miten pystyivät maksamaan veronsa ja tekemään päivänsä. Maa kuului näet virallisesti kruunulle, ja talonpojalla oli siihen vain nautintaoikeus. Arrendaattori viljeli hovia omaan laskuunsa sovittua vuokraa vastaan.

Vuokraherroista on jo tavallaan esitelty kapteeni Gadde ja Esko Pirhonen: sotilas ja rahvaanmies. Pirhoset olivat ilmeisesti suurtalonpoikia ja maalaiskauppiaita, sillä muuten ei Eskolla olisi ollut asiaa pieneenkään ja yksityisen lahjoitusmaan vuokraajaksi Reinhold Custor kuului sotilas- ja pikkuvirka-

miessukuun, jonka muitakin jäseniä esiintyi noina aikoina ilmeisesti Liivimaalta kulkeutuneina eikä suinkaan aina edukseen. Eräskin ratsuväen korpraali Kasper Custor tuomittiin hengiltä vuonna 1698 talonpoikiin kohdistuneesta julmuudesta.

Suurin vastuu laajimman lahjoitusmaan vuokraajana ja ilmeisesti sen mukainen arvovaltakin oli Jakob Boismanilla. Hän oli Käkisalmen kirkkoherran Reinhold Boismanin poika, viipurilaista porvarisukua. Talousmiehen kyvyt näyttävät peittäneen isän lähiperinnön, mutta hänen poikansa Henrik lähti taas lukutielle päästen ylioppilaaksi vuonna 1701.

Jakob lienee toiminut kirjurihommissa vuoteen 1690, jolloin hän sai Haparaisten hovin vuokralle. Tässä vaiheessa lienee häntä tukenut veli, kruununvouti Didrik Boisman, eikä isänsäkään vaikutusvaltaa voi väheksyä.

Tuonaikaisia ihmissuhteita voimme tarkastella ainoastaan tuomiokirjojen valossa ja niissähän esiintyy elämä pääasiassa nurealta puoleltaan. Tässä suhteessa Boisman jäi selvästi virkaveljensä Custorin varjoon: Sakkolan hovin asioita jouduttiin selvittämään paljon enemmän kuin Haparaisten.

Custorin ja hänen alustalaistensa välit näkyvät kiristyneen vuonna 1690 koetun kadon johdosta. Talonpojat kieltäytyivät tekemästä päiviään arrendaattorin vaatimassa tahdissa ja valittivat tästä viimein vuonna 1692 kenraalikuvernöörille Narvaan. Kruununvouti Boisman sai käskyn tutkia valitukset ja kullutti sitä varten kokouksen, mutta röykkyläisen Risto Nokkasen yllyttäminä talonpojat lähtivät kesken pois. Lain kirjain oli Custorin puolella, ja 37 talonpoikaa rangaistiin uppiniskaisuudesta.

Jatkuu seuraavassa numerossa

Sakkola-juhlan muistojen ilta 4. 8. Lempäälässä

Tervehdyssanat esitti Annikki Soini. Muistojen iltaan osallistui yli 300 henkilöä. Laulettiin Karjalaisten laulu. Eeva Koiranen lausui kirjoittamansa kalevalatyylisen runon joka on Suvannon Seudun tässä numerossa. Emma Koiraselta oli paikana, joka on vielä lehteemme saamatta. Lisäksi oli vapaa sana.

Koko illan musiikista vastasi unkarilainen mustalaisorkesteri A. Farkas. Soittajien tahti ei vain sopinut sakkolalaisten tanssiaskeliin!

Varsinaisen Sakkola-juhlan ohjelman ulkopuolella oli sakkolalaisten taitelijain ja taiteen harrastajien töitä näyttelyssä Ehtookodossa. Valitettavasti näyttelysali oli

juhlapäivänä annettu toiseen käyttöön, eikä juhlavierailta ollut pääsymahdollisuutta käydä tutustumassa sakkolalaiseen nykytaiteeseen. Kaikkein surullisinta oli, että monikaan paikalla poikenneista ei ollut tietoinen takkahuoneesta olleesta Aune Koppasen ikoniasetelmasta, joka olisi ollut jokaisen paikalla poikenneen nähtävä! Takkahuoneessa oli lisäksi Heikki Kurikan pahkatöitä, Helmi Kankkusen puuveistoksia, Kalevi Lampun taidepuutöitä, Eero Pilviniemen kipsiveistos ja Vokki-Virkiltä tekstiilejä. Näyttelyyn ei sunnuntaina ollut mitään opastusta!

Ehtookodon juhlasalissa oli näyttelyssä esillä öljy- ja vesiväritöitä,

aiheena oli monesti käytetty maise-manäkymiä usealta suunnalta silmällytynä ja tekotavaltaan toisistaan poiketen, oli muotokuvia, kukkaasetelmia, eläinaiheita ym. värikästä tulkintaa. Maalauksissa oli luetavissa ainakin seuraavat nimet: Tauno Länsirinne, N. Pöllänen, Paula Vuorela, Marjatta Lopenen, Heikki ja Uuno Huuska, Veera Parilo, Eka Karppanen, Helena ja Eeva Lamppu, Hilikka Honkanen ja A. Kajarinne.

VEIKKO SOKURA

**Erikois-
hammasteknikko**

TAMPERE

Mäkipääncatu 39—41 II kerros
Puh. 56 615

Juhla

Iloinen ja haikea mieli vuorottelevat nyt, kun rakas Sakkola-juhlamme on ohi, joka merkitsee meile aina kesän suurta tapahtumaa.

Oli ohjelmaa ja piirakkaa, mutta tutut ihmiset kaiken keskellä oli ilojen ilo, joiden kanssa lapsuus ja nuoruus vietettiin.

Minulle oli kaiken kohokohta se, että Norjasta tulla tupsahti nuoruustuttu kätet levällään luokseni. Olin kuin saanut palan Riiskaa luokseni ja lisäksi se oli aitoa! Ja toinen vieläkin ihmeellisempi: Ennen sotaa vein pienen pojan kas- teelle valkoisessa puvussaan ja nyt näin hänet senjälkeen ensikerran, kun tulla syliini sujahti! Hän oli kasvanut miehen mittaan, Hinkkasen Auno, hän tunsu kumminsä ensin. — Syli oli lämmin ja paljon puhuva.

Nämä juhlat tuo aina luoksemme, mutta myös vie pois päin, se on elämän laki.

Kyllä tutun tapaaminen maksaa kaikkein paljon. Kukaan ei ole surullisen näköinen, ei tullessaan, eikä mennessään.

Silti haikea mieli täytti rinnan kun haudoille laskettiin kukkia ja rakas enoni sai omansa, hän joka kerran kirjoitti minulle kirjeessäkin, kun säälittelin erästä elämän tapaa: "Ja lasten joukosta hän etsikää. Ken uskollinen on ja ymmärtää. — Hänelle tiukuttakaa erikseen mun sydämeni laulu uudelleen".

Kauan saa muistella tätä juhlaa tuttujen parissa ja sentähden tämä onkin järjestetty meidän sakkolalaisten iloksi.

Niin kaunis se oli!

Saima

Ahon reunalta

Kävi lämmin henkäys paisteessa kesäisen päivän, kun Suvantolan kansa vietti kotiseutujuhlaa. — Mie niin kaipaamaan näitä juhlia, sanoi Paavo, vanha korsukaveri tuolta Lempaalan Sutelan ajalta. Tapasin minä toisenkin sotakaverin, Viljamin. Yhdessä aikoinaan poljettiin Karjalan Kaartin Papulan kasarmin tannerta. Hän on hyväkuntoinen mies vielä, vaikka on vuosikymmeniä vierinyt elon taivalta. Teimme siinä kunniaa kaatuneille kavereille ja kiitimme kumpikin Luoja hyvydestä, että seisoi vielä tässä alla auringon.

Kesätapahtumia on täynnä tämä suvinen Suomi. Kaikissa etsitään ja tuodaan esiin kansan perinteitä, vaalitaan vanhoja juuria. Meillä kodittomilla, maattomilla, on ollut omat juhlamme jo vuosikymmenet. Perinteitä olemme halunneet säilyttää ja vaalia. Kuinka se on ollut mahdollista? — Suvannon Seudun sadat sivut ovat säilyttäneet muistoja synnyinseudun kohtaloista. Ne kertovat lukijalle miten elettiin ennen, juhlittiin ja kuinka kaipuun kyynel silmissä kannettiin Haparaisten kankaalle rakkaimmat. Heitä olemme aina muistaneet ja juhlistamme kukkasat vieneet.

Ei Suvannon Seudun sivujen kerontä ole ylikorostunutta ja kaihoisaa oman heimoisuuden korostusta,

kuten nuorkarjalaisuudesta kirjoittaja ajatteli. Se on juurien kerrontaa teille, niissä kuvastelee aitonä se kulttuuri, joka vaikutti niin talouden kuin henkisenkin viljelyn aloilla rannoilla Suvannon.

Näillä viimeisillä juhlilla viskattiin ulos ihmeellinen ajatus: Sakkola-talo, jos oikein käsitin ja sen tulisi olla tyyssija, paikka, johon kootaan isien käyttämät tarvekalut. Kaunis ajatus, mutta minä epäilen, mistä on saatavissa se tuohinen kylvökopsa, risuastuva jolla isät kylvönsä peittivät. Ei nouse ne tuhkas- ta, muistot on vain museona!

Täytyy taas sanoa tuon Paavon tavoin: Minä niin kaipaamaan näitä juhlia. Eiköhän siinä ole kiitosta kylliksi järjestäjille. Tämä korsukaveri, nykyammatiltaan metsuri sanoi: — Tukiteijä mie voan uon. — Miten on terveys kestänyt? Kun kaalaa paksussa lumessa ja paksussa? — Käin lääkäriissä, "virman" puolest käskiit ja heä sano: Makkoa huoleta Sakkolan poika ja ta-putti harteille. Sillä lailla. Tavataan taas ensi kesänä.

Viki

Lempäälän Pyörä

M. TOIVA
LEMPÄÄLÄ
PUH. 750 286

Pärssisen Konepaja

35500 KORKEAKOSKI - PUH. 935 - 81204

Valmistamme mm:

- TERÄSHALLEJA, OVIA JA IKKUNOITA
- AUTON LAVOJA YM. KULJETUSKALUSTOJA
- KORISTETAKOTÖITÄ
- TRAKTORIN TYÖVÄLINEITÄ

Sakkolan juhla Lempäälässä 1979

Sakkola salattu paikka
paikka parhain maailmassa.
Siellä synnyin, siellä kasvoin
luonnon keskellä kesässä.

Keneltä paikka parahin
kotiseutu korvaamaton
pois on riistetty ijäksi
suljettu suloinen luonto.
Ihanat ikimännyt, mäet
kaikki myllerretty.
Kaikki entinen evätty,
Novinkaksi notkistettu
vieraan vallan varaksi
koko luonto kompostoitu
kulutettu kulttuurista.

Tietää jo mikä on ikävä
kaiho kaikista parhainta
lapsuusmaata maireata
kotiseutua ikävä.

Siellä rannat kauneimmat
hiekkarannat armahimmat
vesi siintävä Suvannon
uimareita uottelevi
lapsiparvea parvea parasta
karjalaista kalkatusta
rannoille rakkahille
hiekkapalteilte paraista
hiekkalilli lasketella.

Pelto pehmeä perata
siell' on koti Karjalassa
kasvun kaunihiin antoi
leivän kasvoi leveämmän
särpimen siinä sivussa
helpommalla hiellä antoi.

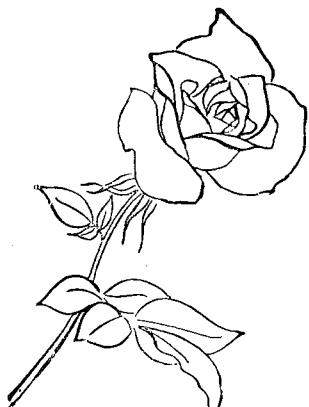
Mitä vielä kulttuurista
henkisestä tarvinnosta:
Laulu raikkaasti raikui
puhe juoksi notkeasti
käki kukkui kultiansa
kesässä ihanan Suomen.

Ei ois tänne tärvennetty,
jos ois saatu siellä olla
Suvannon sylissä uija
hiekkarannalla lekottaa.

Toisin oli toivoteltu
sota saapui Sakkolahan
niinkuin koko Kannakselle
myllersi myhevän paikan
Kotiseudun kolkahutti
kolhooseiksi, sovhooseiksi
koko Kannaksen kasasi
niinkuin peltotunkioksi
sonta-aumaksi sovitti.

Sitten liitti linnaksensa
omat patsaansa asetti,
ettei tuntisi omakseen
suvut entiset eläneet
Kannaksella kasvanehet
siellä syntynsä syvissä
sukupolvissa sadoissa
mullan alla nukkuneissa.

On tää Suomea suloista
Lempäälässä leppeässä.
Kaksi polvea kasosta
on jo ehtineet evakot
poikiansa kasvatella.
Vaikka juuret sinne jääneet
Suvannon rannoille somille.
Yhä vielä kirvelevi
kaiho mielessä kajottaa.

Joka kesä kerkiävät
sakkolalaiset sankoin joukoin
näille juhlille omille
muistelemaan mennehiä
yhteisestä ammentamaan
elämän uskoa edelleen.

Aina on uusia mukana
ei oo sakki pienentynyt
alentunut armas kansa,
vaikka on harmaassa hapset,
jotka silloin lasna kulki
polvihousuissa porhalsi
evakkohon ehdittäissä.

Anna Luoja siunausta
näille juhlille jaloille
Sakkolan kesäkekkereille,
jonne saavutaan saloilta
yli Suomen jouheasti
kaupungeista kauneimmista
vieläpä yli rajojen
juhlille on tultu tänne,
et' ois nähty entisiä
tuttuja tavattu tässä
rupateltu kuulumiset.

Niin taas vierähti vuosi,
usko uusi ammennettu
näiltä juhlilta jaloilta.
Moni matkalla väsyypi
ennenkuin on ensi vuosi.
Oi ukko ylinen Herra
siihen asti armos anna
voimalla jokaista meitä
vyötä armosi avulla.
Ja jos kenen matkan päätät
tältä vuodelta lopetat,
suo'os suloinen rauha
matkan päätteeksi jokaisen,
jonka oot evakkoon tuonut
tänne Suomen sydämehen
Kannakselta karkoitettun
juuriltansa juoksutetun,
et' ois olo onnellista, eläessä,
lähtiessä, mihin vain milloinkin
tahdot.

Eeva Koiranen

Toimituksen tuoli

Juhlat on juhlittu, tosin minä olin mukana vain sunnuntaina. Aattojuhlasta kirjoittavat toiset henkilöt. Päiväjuhla oli oikein mieleen jäänyt ja lusti juhla. Tätä kirjoittaessa pari päivää myöhemmin on vieläkin hyvä mieli. Mieleen tuli vallan nuoruusajan huumorimiehen Sulo Pärnin selvitys: Kyl hyö räpyttiit toisillekkii, mutko mie tuli hei kohalle ni hyö päästiit oike röhönauru!

Kuinka paljon väkeä olikaan? Arvioni on toistatuhatta henkeä. Tämä kansan paljous kerääntyi suureksi osaksi sakkolalaisilta harvaan asutuilta paikkakunnilta: Oli edustajat Pyhäjärveltä, Metsäpirtistä ja Vuokselasta. Tultiin komeasti pääkaupungista linjurilla, oli väkeä Pohjanmaalta, Tornion puolesta, "poika" Kotkan puolesta ja tyttö Lieksasta. Kuopion tyttö jäi matkalla suustaan kiinni! Juhlavieraita oli Tanskasta, Norjasta, Ruotsista, Keski-Suomesta ja Savonmaasta. Lempääläiset oli suurin joukoin mukana järjestelytöissä, mutta riitti heitä yleisöksi, sillä Lempäälään on tilattu Suvannon Se-

tuakin lähes puolitoistasataa vuosikertaa.

Senverran kumminkin korjataan ensi vuoden juhlassa, että annetaan kaikille säätiön "pomoille" kaksi pilettilä perhettä kohti. Jos ei ole aviossa, eikä avoliitossa, niin jokainen valitkoon juhlaan oman juhlaheilansa, sillä onhan isokenkäistenkin juhliin paikka avoinna aina kahdelle. Siksi "lahialaisuus" pois ja hurtti huumori tilalle!

Joka tapauksessa oli piristävä päivä. Ei unettanut vaikka soitto-kunta lähtikin pois ja lopetti puhaltamisen sikseen. Vaikka nykyisin enää ei niinkään puhalleta niinkuin ennen, jolloin oikein pihapuut torvien pärinästä heiluivat, vaan vasken värinä on vaimentunut ja tilalle on tulleet tytöt huiluineen ja muine pilleineen. Naiset valtaavat kohta mieskuorotkin ja väittävät heitä syyttä sorrettavan!

Lukiessani lehden heinäkuun numeroa huomasin, että tietoonne ei ole tullut yhtään Lempäälässä asuvaa Sakkolan Keljan asukasta. Ilmoitan teille yhden, nimittäin mieheni Oskari Kuupon. Hän on asunut Lempäälässä koko sodan jälkeisen ajan. Itse olen Lempäälän tyttöjä.

Hän sai "korvaustilkun" Huittisten Kanteenmaalta. Heitä oli seitsemän veljestä ja viisi tyttöä. Kolme veljestä rakensi sinne itselleen talot ja raivasi pellot. Mieheni myi osansa veljelleen. Aluksi hän työskenteli metsätöissä ja asui missä sattui. Vuonna 1948 menimme naimisiin ja hän rakensi talon tänne Lempäälään Mattilan pysäkin lähelle. Siitä saakka olemme täällä asuneet. Hän on toiminut kirvesmiehenä. Monet ovat ne rakennukset mitkä hän on tehnyt.

Poikamme Kari on Lempäälän kunnan rakennustarkastaja.

Laitan mukaan valokuvan, joka on vuodelta 1975. Kuvasta puuttuu Viljami, joka asuu Rovaniemellä. Pojat säilyivät kaikki sodassa vaikka olivat jokainen rintamalla.

Kuvassa henkilöt vasemmalta on: Arvo ja Eino Kanteenmaasta, Juho

kuoli 1977, Pentti asuu Saviolla, Oskari Lempäälässä, Euto Oulussa. Tytöt vasemmalta: Anna asuu Tampereella, Helena Järvelässä Aino Lahdessa, Jenny Raumalla ja Helvi Tampereella. Näin on tämäkin perhe hajonnut ympäri Suomea.

Terveisin

Raili Kuuppo Mattila pt.

Huuhkan poika

Tammikuun päivä alkoi huventua illaksi, kahlaajain ehtiessä Joen takalistolle.

Siinä levittäytyi Kukonojon korpi tiheän kuusikkoisena, rikeisenä. Tässä metsikössä päättivät karkulaiset odottaa kylän äänien hiljennmistä, yön tuloa, valuakseen sitten valitsemaansa taloon, suojaa pyytämään itselleen ja hevoselleen. Martti loimitti hevosen ja otti reestä heiniä sen eteen. Hän kaivoi myöskin tuohikontista omat evänsä, ja siinä resloilla istuen söivät matkaajat hyvällä ruokahalulla, sillä he eivät olleet tänä päivänä einettä maistaneet.

— Niin olemme kuin pahimmat mustalaiset, pahantekijät. Metsässä syömmme, talvipakkasella, uskaltamatta ihmisten ilmoille, aloitti Lilla puhelun.

— Nyt meillä on koettavana otuksen osa. Taisivat vain koirat eksyä jäljiltä, kun ei ole kuulunut. Ei meidän huoli sehtään metsässä maata, kohta lähdemme kylään, kun väki asettuu taloissa makuulle. Siellä voisi olla pahakielisiäkin, voisi joku tehdä vartavasten matkan hoviin sanoakseen, että on nähnyt Huuhkan pojan, Martin.

— Ovatko ne niin pahoja?

— Voisi joku olla; lienee niitä täälläkin Häkkyröitä. Toivoisivat herralta jotain hyvikettä ilmianosta.

— Mihin taloon sitten menisimme?

— Kourun taloon. Siinä palveli isäni aikoinaan renkinä, ja kävin minäkin kerran talossa, kalan ostamassa. Kourun isäntää, Juhanaa, kiittää yhä nytkin isäni.

— Sekö se on se rikas Kouru?

— Sama. Uskallan minä taloon mennä. Sanon vain, että olen Huuhkan Pietarin poika, ja selvitän asiamme.

— Jospa siellä onkin kasakoita.

— Eivät ne tiedä meitä missään odottaa. Lienevät saaneet ajosta tarpeekseen ja palanneet hoviin.

Lilla ja Martti olivat täysin mukautuneet siihen odottamattomaan käänteeseen, minkä heidän matkansa oli saanut. He juttelivat rauhallisesti tapahtumasta ja suunnittelivat vastaista menettelyään. Kun kai-von vinttien narina, jalasten kitinä ja ihmisäänet olivat kylässä päin vaienneet, sanoi Lilla jalkojensa palelevan ja pyyteli lähtemään.

— Koetahan vielä kärsiä, pistä jalat tuonne heinien alle, noin, tuolla tavoin! Saisitkohan lämpimän, jos kutkuttaisin tälleen? viihdytteli Martti tyttöä, kapaisten kainalosta.

— Sinä vielä telmit!

— Minä tanssinkin! Tämä on "haitaikukkoa", tämä "hapanlohkoa", viisasteli Martti, keikkuen vuoroin kummallakin jalallaan.

— Tämä koko on ollut meille "hapanlohkoa"!

— Olisi voinut olla pahempaakin. Jos saivat kiinni, niin sitten vasta olimme keitettyjä.

— En olisi uskonut, että sinä uskallat lyödä hovin herraa.

— Mikäs siinä auttoi! Millaiselta tuntuisi, jos nyt ajelisin yksin Saa-roisten tietä ja sinä olisit Tenikan huostassa...

Tyttö melkein itki, mutta syynä siihen ei ollut kohtalon oikku, joka oli saattanut heidät tähän tukalaan asemaan. Hän tunsikin nyt olemuksensa sen lämmön, joka seitsentoistavuotisella koskemattomalla luonnontyöllä on rakastamaansa ja ihaillemaansa mieheen. — Sinä Martti, olet hyvä — kuiskasi Lilla, kun heidän poskensa siinä koskettivat toisiaan.

Tähdet alkoivat palaa öisellä taivaalla yhä eloisemmin. Pakkanen napsahteli näreikössä, ja Suvanto-

järven selältä kuului susien uuikutus, johon kylän piskit yhtämittäisellä nalkutuksella vastasivat. Tällöin pistäytyi Kukonojan korvesta ajotielle hevonen resla-rekineen ja ajajineen, alkaen hiljaisiin juoksuin narskuttaa kylään päin.

Kourun kartanolla haukkua vouksutti iso pöydän korkuinen koira, säestäen syvällä äänellä naapurirakkien räskytystä. Tun-tien ajajan lähestyvän taloa kuksia pitkin vilkastui ison hallin vaikutus taajemmaksi.

— Katsohan, Juhana, ketä sieltä tulee, sanoi kujan portin äärellä hevosta valjasteleva mies toiselle.

Kourun talon ukot, Juhana ja Matti, olivat lähdössä susiajolle.

— Tänne tuo ajaa, ken lienee. Soo, Halli, hiljaa! Älä kehtaa haukkua!

Koira hellitti haukunnan ja vetäytyi isäntiensä luo hiljaa murahdellen.

— Halli, suimanen, hiljaa! Kas kun nyt jauhaa ryyniä!

— Hyvää iltaa!

— Jumal' antakoon!

— Mitä kuuluu matkalaisille?

Kuuluu minkä mitäkin, vähän hyvää, paljon huonoa, vastasi tulija,

Jukka Niemi

Vesilahti

PÄÄMYYMÄLÄMME

ja

MYYMÄLÄAUTOMME

PALVELEVAT TEITÄ

tunnettuaan puhuttelijan Kourun isännäksi.

Se, joka oli kerran nähnyt Kourun Juhanan, tunsikin hänet aina. Hänet tunsikin äänestä, tuuheasta, hallavasta poskiparrasta ja koosta. Ken taas oli hänen kanssaan seurustellut ja paremmin mieheen tutustunut, tunsikin varmaan kiintymystä tuohon jyrkevään isäntään. — Olen Huuhkan Pietarin poika Niittyranalta. Tänä aamuna jouduin riitaan Tenikan kanssa, kun se kävi viemään tyttöä. Nyt olemme karkumatkalla ja pyydämme teiltä suojaa, selvitti Martti lyhyesti asiansa.

Huonosti ovat asiat, huonosti. Minä tiedän jo tapahtumasta. Tästä lähtivät kasakat illansuussa, olivat sinua ja tyttöä etsimässä; tässä meillä kävivät myöskin ne toiset rahtimiehet syöttämässä.

Juhana näytti miettivän. Sitten haastoi jotain hiljaisella äänellä kumppanilleen ja sanoi nyt Martille:

— Suojataan meillä tämänlaiset pahantekijät. Jätä hevosesi tähän! Kävelkää perästä.

Niin sanoen lähti Kourun Juhana kävelemään pellolle vievää jalkapolkua, samanlaista kuin se oli, joka vei Lillan kotiin. He sivuuttivat karjakartanon, menivät saunan ohitse ja tulivat aukealle kennäälle. Tällöin alkoi poika väliin epäil-

lä, luuli Kourun narrailevan ja kyssäisi:

— Mihin asti mennään?

— Tulkaa vaan perästä?

Eräillä ihmisillä, tosin verrattain harvoilla, on olennossaan hallitsevaa tehoa. Jos he sanovat toiselle: "Kävele perässä!" niin toinen tottelee, jos sanovat: "Tule!" niin kutsuttu tulee. Tämä johtunee henkilön sielullisesta vahvuudesta ja siitä luottamuksesta, minkä henkilö meissä herättää. Jos Kouru olisi vienyt saatettavansa vaikka metsään, sanoen että "Istukaa tuossa hangella ja odottakaa!" niin Lilla ja Martti olisivat siinä istuneet, hirtisseet ja odottaneet. Niin ei kuitenkaan käynyt. Kourulan pellon palteella oli mökki, pienehkö majanen, puolin maan sisään kaivettu, rakennettu susien ja kettujen vahdintaa varten, maja, jota saattoi lämmittää. Kourun isäntä Juhana ja hänen veljensä Matti olivat innokkaita metsämiehiä. He olivat kylliksi rikkaita tullakseen toimeen muutenkin, mutta toisaalta taas hyvin metsästysintoisia, minkä vuoksi rakentelivat tällaisia pyydyslaitteita. Rengit Kourulassa raatoivat, ukot kuluttivat rattoisasti aikansa pyyntihommissa. Tähän susitupaan saatteli Juhana vieraitaan.

— Saatte nyt ensi katseiksi olla täällä. Tuomme tietoja ja neuvottelemme sen mukaan miten asiat kääntyvät. Olisi tuvassakin tilaa,

mutta sieltä lipuisi helposti tieto kyläläisten ja palvelijoiden kautta Tenikalle. Olkaa täällä. Tuossa lavalla saa nukkua. Onko nälkä?

— Ei ole, tuolla metsässä odotellessamme söimme. Siellä reessä on kontti eväineen.

— Korjaan hevosen ja eväanne; aamulla käyn haastelemassa kansanne enemmän. Nyt lähdän susia ajamaan, kuulittehan kuinka ne uikkuttivat jäällä.

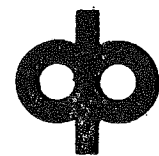
— Siellä ne ulvoivat. Onnea matkalle, toivotti Martti.

— No hyvää yötä nyt, lapsirukat! Kouru oli ystävällinen pakolaisille. Hän osoitti suopeutta kaikille seutulaisille sanoen joskus raamatun sanoin: "Olkaat laupiaat, niinkuin teidän Isännekin laupias on", mutta nyt tuntui hänen olemuksensa erikoista lämpöä. Hän sijoitti vieraita kuin omia lapsiaan. Tämä johtui osaltaan siitä, että Kourullakin oli vihnettä Tenikalle.

Niin piti ollakin. Mustan-juumella moisniekalla ei ollut mitään oikeutta karjalaiseen tyttöön.

Kouru tajusi kyllä sen, että tästä tulisi kehittymään taistelu, sillä hän tunsikin Tenikan, tiesi vallassa olevan hovilaisen voiman, mutta siitä huolimatta alkoi Juhana säilyttää suojaavan otteensa.

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoit- taessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

Hyvästi rakas koti

Aina muistan sen syksyisen
sunnuntain
kun kuljin mä kotitiellä,
ohi korsujen, komentopaikkojen,
sillä sota raivosi siellä.

Meitä kolme naista ja vartiomies,
me kuljimme polkua pitkin.
Aatos kaikilla sama, kukaties,
— Minä vuoroon nauroin ja itkin.

Sitä nauroin, et' kohta nähdä saan
mä tuttua kotiliettä
ja kotiperheelle evakkoon
saan terveiset kirjoittaa sieltä.

Syy itkuun on paljon suurempi,
sitä toisille en näyttänyt vainen.
Minä, että ehkä heitäkin vaivaapi
suru syömmessä samanlainen.

Oli helpompi kantaa hiljakseen
sitä surun ja tuskan taakkaa,
minkä hyvästijättö kodille
vielä miehen tuoda saattaa.

Siksi vieras ei sitä huomannut,
mitä kätkimme sisimpäämme,
kun pinnalta vain on katsellut
suun naurua, hymyilyämme!

Oli tummunut yö, kun hyvästi
sulle lausuin mä rakas koti:
— Ehkä rauha joskus viel palaapi,
eikä kansat keskenään sodi.

Siihen toivoni jätin, kun palasin
kotikylästä keskellä yötä.
Sydän rukoili: — Isä, johdata
takaisin,
ole kulkurin matkassa myötä!

Hilkka Pykälä

Kuolleita

Jalmari Ollikainen syntyi 20.
8.1910 Sakkolassa, kuoli 7.7.1979
Urjalassa. Hänen entinen kotikylän-
sä oli Sakkolan Röykkylä.

Farmaseutti Irma Siviä Väyry-
nen syntyi 11.1.1916 Viipurissa,
kuoli 18.6.1979 Lahdessa. Hänen
entinen kotikylänsä oli Sakkolan
Kiviniemi.

Arvo Antti Kotti syntyi 5.2.
1919 Sakkolassa, kuoli 22.6.1979 Pi-
konlinnassa. Hänen entinen kotiky-
länsä oli Sakkolan Kottila ja viimei-
nen asuinpaikkansa Viiala.

Torsti Kallonen syntyi 25.1.
1927, kuoli 31.7.1979 Helsingissä.
Hänen entinen kotipaikkansa oli
Sakkolan Kelja.

Aino Liisa Karonen o.s. Laa-
manen syntyi 22.5.1918 Sakkolassa,
kuoli 7.8.1979 Tampereella. Hänen
entinen kotipaikkansa oli Sakkolan
Sipilänmäki ja viimeinen asuin-
paikkansa Tampereen Rusko.

Hilma Sipponen syntyi 28.7.
1898 Valkealassa, kuoli 26.7.1979
Jyväskylässä. Hän oli Sakkolan ki-
viniemäläisiä.

Kotini

Siellä koti Karjalassa
kauniin lahden poukamassa,
rannalla sinisen Suvannon.
Siellä hienot hiekkarannat,
valkoiset on siellä sannot,
uimapaikatkin parahat.

Sinne usein aatos johtaa,
koska muistoissani kohtaa,
vanhat, tutut leikkipaikat
sekä armaat lapsuusajat.
Muistoissani aina säilyy
nimi kaunis Sakkolan.
Joka oli kaikkialla tuttu
kautta kauniin Karjalan.

Albert Mäntykari

Uusia ylioppilaita

Marja Elina Haikka pääsi yli-
oppilaaksi Raision lukiosta 31.5.-79.
Äiti Sylvi Haikka o.s. Lamppu Sak-
kolan Ojaniemestä. Isä Veikko
Haikka Raisio.

Teija Sandholm Turussa. Äi-
tinsä on Raili Sandholm o.s. Lam-
pu Sakkolan Röykkylästä.

Liisa Kurikka Punkalaitumel-
la. Isänsä on Teuvo Kurikka Sakko-
lan Röykkylästä.

Tampereen Aitovuudessa järjeste-
tyissä veteraanien SM-kisoissa Arvi
Tiinus ampui isopistoolilla ku-
vio-osuudella vallan Suomen mesta-
ruuden tuloksella 286 pistettä.

Sydämellinen kiitos

kaikille merkkipäivääni muis-
taneille!

TOIVO SALMELA
35750 VÄÄRINMAJA

Vuosia täyttäneitä

85 VUOTTA täytti 24.8.1979 He-
lena L o p o n e n o.s. Makkara Pirk-
kalassa. Entinen kotikylänsä oli
Sakkolan Kirkonkylä.

80 VUOTTA täytti 20.7.1979 Anna-
Maria Pitkänen o.s. Heikkonen
Pirkkalassa. Entinen kotikylä oli
Sakkolan Viiksanlahti.

80 VUOTTA täytti 3.8.1979 Hilda
Kurikka o.s. Vulli Punkalaitu-
mella. Hänen entinen kotikylänsä
oli Sakkolan Röykkylä.

80 VUOTTA täytti 9.8.1979 Amalia
Hartikainen o.s. Mönkäre
Hattulassa. Hän on syntynyt Sak-
kolan Ojaniemessä ja viimeinen ko-
tikylä oli Hovinkylä. Hän on toimi-
nut Suvannon Seudun asiamiehenä
ja kirjoittanut muistelmia lehteem-
me.

80 VUOTTA täytti 15.9.1979 Väi-
nö Pekkanen Lempäälän Sota-
vallassa. Hänen entinen kotikylänsä
oli Sakkolan Hovinkylä. Väinö Pek-
kanen on kuullut Suvanto-säätiön
hallitukseen.

80 VUOTTA täytti 3.9.1979 Hele-
na L o p o n e n o.s. Korkka. Hän on
syntynyt Sakkolassa, mutta aviolii-
ton solmittuaan hänestä tuli "rau-
tulainen." Nykyinen asuinpaikka on
Helsinki.

75 VUOTTA täytti 3.9.1979 Han-
nes Lemmetti Pirkkalassa, eikä
3.4. niinkuin meille tullut tieto ker-
toi edellisessä numerossa.

75 VUOTTA täytti 10.6.1979 Vil-
jami N a s k a l i Punkalaitumella.
Hänen entinen kotikylänsä oli Sak-
kolan Lapinlahti.

75 VUOTTA täytti 24.9.1979 Toi-
vo M ä n n i k k ö Viialassa. Hänen
entinen kotikylänsä oli Sakkolan
Kiviniemi. Hänelle on uskottu lu-
kuisia luottamustoimia. Seuratoi-
mintaan hän on osallistunut uutte-
rasti Kiviniemen nuorisoseurassa,
Kiviniemen Urheilijoissa ja Viialan
Karjala-seurassa. Hän on myös Su-
vanto-säätiön tilintarkastaja.

70 VUOTTA täytti 5.8.1979 Toivo
S a l m e l a Ruovedellä. Hän on syn-
tynyt Sakkolan Kirkonkylässä.

70 VUOTTA täytti 17.7.1979 Vil-
jam K u u p p o Sulaojalla. Hän on
syntynyt Sakkolan Keljassa ja viet-
tää eläkepäiviään Rovaniemen
mlk:n Sulaojan kylässä.

60 VUOTTA täytti 3.8.1979 Lahja
H a g m a n o.s. Hyyrynen Lempää-
lässä. Hänen entinen kotikylänsä
oli Sakkolan Kiviniemi. Lahja Hag-
man on lehtemme uutera asiamies.

60 VUOTTA täytti 15.9.1979 Eino
S u o k a s Hallassa. Hänen entinen
kotipaikkansa oli Sakkolan Petäjä-
vi.

50 VUOTTA täytti kesällä 1979
Heikki Naskali Lempäälän Touto-
sessa. Hänen entinen kotikylänsä
oli Sakkolan Kirkonkylä.

50 VUOTTA täytti 23.7.1979 Airi
Kurikka o.s. Pytkki Vesilahden
Harviassa. Hän on Soini Kurikan
puoliso Sakkolan Petäjärveltä.

50 VUOTTA täytti 13.8.1979 Asta
V a l k o n e n o.s. Käppi Vesilahden
Kaakilassa. Hän on syntynyt Sak-
kolan Kiviniemessä. Osallistuu mo-
nien seurojen ja kerhojen toimin-
taan. Hän on innokas kaiken lii-
kunnan harrastaja, etenkin suunnis-
tus ja hiihto ovat kuuluneet hänel-
lä harrastuksiin. Hänellä on myös
kunnallisia ja seurakunnallisia luot-
tamustoimia.

Puutarhamaja

Myllytorpan puutarhassa oli siirenimaja. Pyöreän katon alla oli pyöreä pöytä, jota ympäröi penkki. Kahden puolen majan sisään johtavaa käytävää oli pitkät penkit. Kesäisin usein myös ateriat tarjoiltiin majassa varsinkin sunnuntaisin. Iltatee taas oli tapana juoda siellä, vaikka olisi hiukan satanutkin kunnan ei vaan ukkonen jyrissyt. — Nuo iltateehetket ovat jääneet unohtumattomana vaikutelmana muistini. Keskusteltiin, jopa laulettiin ja kaiken keskipiste oli kohiseva iso samovaari, joka huokui lämpöä ympärillä majaa, kun hiilet punaisina hehkuivat polttosäiliössä.

Sipilämäen serkut kokoontuivat

Perinteelliseksi tavaksi lienee tullut Martti ja Anna-Maria Karosen (Sakkola Sipilänmäki) lastenlapsien kokoontuminen yhteen sukukouksen merkeissä. Olimmehan jo kolmannen kerran yhdessä nyt Pernajassa Maija ja Tauno Hovilla (Maija Aleksanterin ja Lyydian tytär). Aikaisemmin olemme kokoon-tuneet Tammelassa Anna-Maria ja Lasse Aallon kesätalossa (Viljamin tytär). Viime vuonna Martti ja Liisa Karosella (Vilhelmin poika).

Ilma ei tuntunut suosivan meitä 9.6.79 kokoontuessamme Papin-aholla lipun nostoon. Karjalaisten laulu kajahti silti urhoollisten suusta sateessa. Sisällä oli sitäkin lämpimämpi tunnelma. Tervetuliaismaljan ja tietysti asiaan kuuluvien puheitten jälkeen pääsimme emännän loihittimien herkkujen pariin. Oli siinä monenlaista kotitekoista purtavaa, että pöytä notkui. Serkkujen kokous alkoi klo 19, jossa virisi keskustelua monenlaisista asioista.

Jaakko-eno Idansa kanssa oli usein mukana. Ida-täti tavallisesti toi ison vehnäleivän ”sitnikan”, joka maistui niin ihmeen hyvälle kastettuna hunajasitruunateehen.

Sireenien kukkimisaikaan majassa tuoksui ihanasti. Tuoksu oli niin voimakas, että se melkein voitti savunhajun, joka joskus sopivan tuulen mukana tuli palavalta Suursuolta.

Sireenien runkojen ja lehtien loimitse kurkistelin hyttysten tanssia majan lähistöllä. Ne lentelivät ylös ja alas isoina, korkeina patsasryhminä. Ihmeellistä oli, ettei niistä ollut kiusaa. Samovaari varmaan piti

Päätettiin tutkia suku kahdelta sukupolvelta äijän, Martti Karosen ja vaimonsa Anna-Marian puolelta. Tehtävän alkuunpanijaksi nimitettiin serkuista nuorin, Ruut Karonen, joka vielä viimeistelee opintojaan Tampereella. Kokouksen jälkeen päästiinkin iloisempiin tunnelmiin saunomisen ja tanssin merkeissä.

Vielä siinä myöhäisillä tunneilla paistettiin makkaroita ja kuka sitten lienee mennyt nukkumaan kuka kukkumaan kesäisenä yönä. Aamupalalla kuitenkin sakki oli koossa ja kotiinlähtötunnelmissa. Tunsimme ehkä haikeutta eron tunnelmissa, mutta vuosi kuluu pian ja seuraavan kerran kokoonnumme Kallervo ja Anneli Nuoralla Tottijärvellä. Muistellemme kiitollisuudella isäntäväkeämme niin tämänvuotisia järjestäjiä kuin kahta aikaisempaa.

Tavataan joukolla Tottijärvellä.

E. I.

ne loitolla ja kuului vain tasainen hyrinä, kun tarkkaan kuunteli.

Jaakko-enolla ei ollut lapsia ja siksi hän oli erikoisen hyvä minulle sisarensa pikkutyttärelle. Hän kyseli toimiani ja kertoili vakavana omista töistään. Eno oli nähnyt minun vetelevän heiniä isolla haravalla, mikä näytti hänestä varmaan kömpelöltä, koska eräänä iltana toi minulle upouuden pienen haravan, joka oli juuri sopivan kokoinen minulle. Muistan kuinka kevyt ja mukava se oli, kun kääntelin heinäkarheitä. Isäni nikerteli minulle väkkäroitä, mutta monta kaunista väkkärää teki Jaakko-enokin. Minusta väkkärät olivat hauskaa katseltavaa, kun ne pitkin päivää seipään päässä pyörivät tuulessa pitäen pirteää rätinää.

Ida-täti oli minusta komea ihminen. Hän oli aina niin juhlallisesti puettu ja puhe oli kaunista ja ystävällistä. Hän ei puhunut venäjää, mutta varmasti ymmärsi paljon, sillä hänen läsnäollessaan puhuttiin suomea. Ja jos minä erehdyin sanomaan jotain venäjäksi, niin minua käskettiin heti toistamaan sama asia suomeksi. Se oli varmasti vain isoäitini tapa tehdä minusta tautusti kaksikielinen. Kuinka elävästi kaikki onkaan mielessäni ja ehkä saan kiittää Jaakko-enon ottamia kuvia niin tarkasta muistamisesta.

Nyt kun muistelen sen aikaista tunnetta, niin se oli sellainen, että näin tulee elämä jatkumaan aina, päivästä päivään, vuodesta vuoteen.

Liian pian sain kokea ensimmäisen omaisen poistumisen perhepiiristä, liian pian sain kokea elämän haurauden.

Oli talvi kun tuli tieto, että Jaakko-eno oli sairastunut ja meitä kaikkia kutsuttiin häntä katsomaan. Eno oli ollut viehköttämässä tietä Suvannon yli Virkinrannasta Hiekkarantaan, kun oli saanut sydänkohtauksen.

Kun tulimme enon luo, niin hän oli vielä lämmin ja ihan elävän

YRJÖ TENKANEN

Kokoelmasta ”Ukki kertoo”

LOMA-AIKOJA

Seuraavana kesänä olimme isäni kotona Riiskassa. Tein siellä heinätoitit pelloilla ja talon sahan höyläamössä höyläsin koneella lattialankkuja ja lakilautoja. Taimi auttoi äitiäni emännän töissä. Lekotelimme myös aurinkoisina päivinä

välähti mielessäni ja ihan kyynel kohosi silmään lähestyessä taloa. Kun koputin ovelle ja kuulin tutun äänen, niin tuntui kuin olisin nähnyt unta. Ida-täti riemastui ja tunsin olevani tervetullut. — ”Olet toinen iloinen tapaus tänään”, hän huudahti. Täti ketroi minulle pikku koiransa Ressun tarinan. Talvisodan jaloista paetessa ei pientä Ressaakaan jätetty sodan jalkoihin, vaan lemmikki sai seurata evakoon. Talonväki sijoituspaikassa hyväksyi Ressun mielihyvin. Kun sitten välirauhan aikana perhe palasi kotikonnuille, niin Ressu katosi kotipihalta. Ida-täti huuteli Ressaan, monta päivää odotellen sen paluuta. Vihdoin luopuivat odotuksesta ja uskoivat lemmikkinsä kuolleen. Kului monta viikkoa. Sitten tapahtui ihmeitten ihme. — Tuli kirje Hämeestä, jossa kerrottiin Ressun saapuneen majoitustaloon. Ida-tädin ilo oli rajaton ja ihmettelystä ja arveluista Ressun pitkästä retkestä ei tahtonut loppua tulla.

Ressu varmaan vaistosi ettei kotonnuilla kauan saada olla tai ehkä tasainen tykkien jyrinä rajalta ei miellyttänyt koiran tarkkaa kuuloa. Ihmeellistä joka tapauksessa kuinka se osasi kulkea tuon monisataisen kilometrimatkan. Jännittävää olisi kuulla, jos koira osaisi puhua.

Ressu oli oikeassa. Sota ajoi taas

Suvannon hienoilla hiekkarannoilla, uimme ja muutenkin ulkoilimme. Talon puiston varjoiset käytävät ja lehtimajat, hedelmät (omena, päärynä, luumu) ja marjat tarjosivat myös monta nautinnon hetkeä. Kuitenkin oma kulta suloisimmat. — Lomien aikoina kävimme myös Tal-

pois kotikonnuilta. Keski-Suomessa tapasin Aarniot seuraavan kerran. Ida-tädin tapasin silloin viimeisen kerran, kun olin Aikään Elman, Ida-tädin Maria-sisaren miniän kanssa heidän väliaikaisessa majoituspaikassaan. Ida-tädillä oli entiseen tapaan paljon kukkia, ikkuna vallan peitossa. Mutta jotenkin oli niin alakuloinen tunnelma. Täti vaikutti niin väsyneeltä. Waltter Aarnio kävi vielä meitä Äänekoskella tervehtimässä ennen lähtöään Lempäälän Lippoon pika-asutustilalleen.

Ida-täti kuoli Lipossa. Lauri kävi hautajaisissa. Minä olin mukana vain ajatuksin, sillä en voinut jättää lapsia keskenään kotiin. Ja niin katsoin asian olevan parhain päin, koska tunsin, että Ida-tädin mukana meni paljon minulle niin rakasta haudan lepoon. Hänhän oli viimeinen henkilö Myllytorpan ajoilta.

Nyt vanhana kiitän puutarhan siirenimajaa unohtumattomista muistoista. Maja on jo kauan sitten kadonnut jäljettömiin, mutta Aarnioiden talo, oman kujasensa päässä, on varmasti vielä paikallaan. Isoksi kasvaneet pihapuut ympäröivät rakennuksia muodostaen houkuttelevan keitaan keskelle peltoaukeaa. Soprikkalan saarekkeet ovat taas vesottuneet, mutta Waltter Aarniolle kunniakirjat raivaustyöstä muistoksi miehuusvuosilta.

Klaudia Pelkinen

min kotona Sortavalassa. Nämäkin olivat mieluista matkoja. Retkeilimme veneellä lähisaaristossa ja jopa yövyimmekin lehtimajassa. Seutu oli erittäin kaunista. Laulurastaat ja satakielet lauloivat. Oli suloista olla ja rakastaa. Kaupunki oli myös kaunis ja ihanan luonnon keskellä. Kävellessämme kerran illalla sen katuja pysähdyimme katsomaan tai vaalla loistavaa pyöreää kuuta. Jouko, joka oli jo matkassamme ja kävellä taapersi rinnallamme, sanoi silloin ensimmäisen lauseensa kuuta katsoessaan. Se oli: "Ykki kuu taivahalla".

ELÄMÄMME VAIKUTTAVA UNI

Talvella 1933 näin merkittävän unen: Sota oli alkanut. Suomalaiset olivat menneet yli Syvärin ja tais- telivat korvessa. Tuli rauha. Sota- joukot palasivat takaisin. Minä tu- lin aution Karjalan Kannaksen kautta. Perheeni ja koko suku oli hajallaan keski- ja länsi-Suomessa. Kerroin aamulla uneni vaimolleni. Keskustelimme asiasta ja päätim- me muuttaa pois rajan lähellä ole- vasta Miettälän koulusta. Keväällä hain Käkisalmeen perustetun käsi- työn- ja piirustuksenopettajan vir- kaa ja sain viran vaikka olikin 38 hakijaa. Se oli minulle yhä eteen- päin kannustava virike harrastus- alallani. Raija tyttäreemme syntyi vielä koululla 10.4.1933 ja oli lää- kärin sanojen mukaan "kaunis tyt- tö". Kesällä muutimme Käkisal- meen.

ONNEN AIKAA KÄKISALMESSA

Käkisalmi Vuoksen ja Laatokan välissä oli idyllinen pieni kaupunki vanhoine puutaloineen, muureineen ja linnoineen. Keskellä kaupunkia, puiston ja torin kulmassa, sijaitsi sen ainoa puinen kansakoulu. Opet- tajiakin oli aluksi vaille kymme- nen. Tutustuin pian kaikkiin ja koulutyö sujui mieluisti. Minut

pyydettiin myös tuntiopettajaksi Savon jääkäriyrykmenttiin ja Käki- salmen yhteiskouluun. Oli siis run- saasti työtä ja tulot sen mukaiset. Parin vuoden kuluttua voinkin jo ostaa oman talon Kannaksentien varrelta. Siinä ja sen pienessä puu- tarhassa vietimme onnellisia vuo- siamme. 7.6.1937 syntyi herttainen Ritva-tyttäreemme. Istuimme kesä- juhlassa vanhan Linnan pihalla kun vaimoni sanoi: "Ritva pyrkii maailmaan." Palasimme kotiin ja sitten synnytyslaitokselle. Pian pie- ni valkotukkainen pienokainen tuli iloksemme.

PIENI SEIKKAILU

Samana kesänä olin kertaushar- joituksissa Savon Jääkäripataljoonassa Sakkolan Kiviniemessä 30 päivää. Vaimoni halusi tulla minua tervehtimään. Hän myöhästyi kui- tenkin junasta. Silloin hän pyysi meille tutun miehen lähtemään vie- mään hänet autolla Kiviniemeen. Jo alkumatkalla irtosi kuitenkin auton takapyörä ja pyöri metsään. Kuljet- taja sai silti auton pysymään tiel- lä. Oli siinä ihmettä kerrakseen. Mi- ten nyt mennään eteenpäin? Apu oli kuitenkin lähellä. Vastaan tule- valta autonkuljettajalta löytyi sopi- va sokkanauula pyörän kiinnittämi- seen ja matka jatkui perille. — Saimme taas halata ja samalla nau- raan pikkuseikkailulle. — Kertaus- harjoituksen jälkeen sain lkp:n määräyksen saatua ottaa vastaan pataljoonan adjutanttin tehtävän.

KESÄPÄIVÄ VUOKSELLA

Kesällä 1935 olin ostanut pienen moottoriveneen. Sillä me koko per- he ajelimme pitkin Vuoksea ja nousimme maihin milloin mihinkin pieneen saareen. Siellä valitsimme sopivan nuotiopaikan. Keitimme kahvia ja söimme eväitä. Välillä las- kimme järveen lyhyen pitkänsiiman, ongimme veneessä istuen tai ran-

nalta. Kävimme myös uimassa monta kertaa päivässä ja välillä paistatimme itseämme auringossa niin, että loppukesällä olimme rus- keat kuin pavut. Kalaa saimme on- gella ja siimalla joskus liikaakin päivän tarpeiksi. Se oli todellista lomaa, lomaa kauniin luonnon kes- kellä, koko perhe auringossa Eevan ja Aatamin puvussa, emmekä edes huomanneet olevamme alasti. On- nea oi!

LISÄOPINTOJA ALALLANI

Keväällä 1938 olin jo käynyt Hel- singissä Ammattienedistämislaitok- sessa suorittamassa kaksiviikkoisen huonekalujen väritys- ja kiilloitus- kurssin. Huomasin samalla, että siellä voi opiskella kaikkia käsityö- alan uusimpia tietoja ja taitoja. Niimpä anoinkin virkavapautta ko- ko seuraavaksi kevätlukukaudeksi 1939 opiskelua varten. Sijaiseni sain lopulta järjestetyksi ja niin me- nin Helsinkiin. Museokadun varrel- ta vuokrasin asunnon toisen opis- kelijan toverina. Samassa oli myös ruokailupaikka. Ahersin uutterasti. Yliopistossa suoritin kasvatustopin abropatur-kurssin ja Ammattien- edistämislaitoksessa kolmen kuu- kauden huonekalupuuseppien kurs- sin ja kaksiviikkoiset maalaus, kul- taus, koneasennus ja jatkokoulun metallityön kurssit. Koulunjohtaja, yli-insinööri Valkola sanoi todistuk- sia jakaessaan kaikkien kuullen mi- nulle: "Näkyvä olevan kaikissa ai- neissa kiitettävä. Eipä ole tällaista todistusta vielä tähän mennessä tästä laitoksesta annettu." Hän ojensi todistuksen minulle, puristi kättäni miehekkäästi ja me kat- soimme ymmärtävästi toisiamme silmiin. Nämä lisäopintoni avasivat minulle mahdollisuuden uusiin alan virkoihin ja olivat hyödyksi niissä suorittamissani opetustehtävissä.

Vuosia täyttäneitä

80 VUOTTA täytti 24.9.1979 maan- vilj. Viktor Ryyppö Vesilahdella. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjäjär- vellä. Hänelle on uskottu lukuisasti

kunnallisia luottamustoimia jo Sak- kolassa ja myöhemmin Vesilahdel- la. Karjala-seuran ja Petäjäjärven nuorisoseuran toiminnassa hän on ollut mukana niiden toiminnan al- kamisesta alkaen ja on edelleenkin. Suvannon Seudun toimituskuntaan hän on kuulunut lehden perustami- sesta lähtien yli 20 vuotta ja on edelleen toimituskunnan jäsen ja

Kiitos

Sydämellinen kiitos Teille kai- kille, jotka kukkasin ja lah- join teille 80-vuotispäivästäni unohtumattoman juhlan.

Amalia Hartikainen

Suvannon Seudun suosittu pakinoi- den kirjoittaja. Toimittaja ja Suvan- non Seutu kiittää pitkään jatku- neesta yhteistyöstä.

Hänen vaimonsa talousopettaja, emäntä Hilja Ryyppö o.s. Lopo- nen täytti 75 VUOTTA 12.9.1979 Ve- silahdella. Hän on ottanut ansiok- kaasti osaa marttayhdistyksen, nuo- risoseuran ja karjalaseuran toimin- toihin, kaiken muun taloudellisen aherruksen lisäksi. Hänellä on myös ollut lukuisasti yhteiskunnal- lisia luottamustoimia.

75 VUOTTA täytti 18.9.1979 emän- tä Emilia Pappinen kotonaan Punkalaitumen Sarkkilassa. Hän on syntynyt Sakkolan Haparaisissa ja viimeinen kotikylä oli Lapinlahti. Merkkipäiväänsä hän vietti naapu- reiden ja ystävien seurassa.

60 VUOTTA täytti 18.9.1979 Anna Tuominen o.s. Hinkkanen No- kian Joenpohjassa. Hän on synty- nyt Sakkolan Hovinkylässä. Hän on osallistunut lotta- ja marta- yhdistyksen toimintaan.

60 VUOTTA täytti 26.9.1979 Tert- tu Kurikka o.s. Virkki Vesilah- den Harviassa. Hän on vuosikym- menet ollut mukana nuorisoseu- ran, marttayhdistyksen ja karjala- seuran toiminnoissa, sekä aliupsee- riyhdistyksen naisosaston toimin- nassa.

60 VUOTTA täyttää 5.10.1979 Ai- no Kokkonen o.s. Koppanen Kuopiossa. Hän on syntynyt Sakko- lassa. Entinen kotikylä oli Sakko- lan Luprikkala.

50 VUOTTA täytti 15.8.1979 Arvi Pa- jari Lempäälän Moisiossa. Lapsuusvuodet hän sai viettää syn- tymäkodissaan Sakkolan Haparai- sissa. Sotien jälkeen hänen kotipitä- jäkseen tuli Lempäälä, jossa hän harrastaa maanviljelystä kaikella tarmollaan. Merkkipäiväänsä vietti hän kodissaan lähimpien omaisten, ystävien ja naapurien seurassa.

Kultahäitä

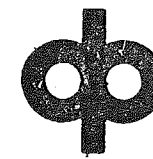
Kultahäitään viettivät 22.9.1979 Johannes Kurikka ja Helmi o.s. Virolainen Nokian Joenpohjassa. Heidän entinen kotikylänsä oli Sak- kolan Luprikkala.

Kultahäitään viettivät 13.10.1979 matkoilla Johannes Nihti ja Mart- ta o.s. Tapanen. Johannes Nihti on syntynyt Sakkolan Petäjäjärvellä ja vaimonsa Rääkkylässä. Nykyinen kotipaikkansa on Vaasa.

Lastentarhanopettajaksi on tänä keväänä valmistunut Helsingin Las- tentarhanopettajaopistosta Mai-Lis Keski-Korhonen Nokialta. Hänen vanhempansa ovat Maria o.s. Kekki ja Tauno Keski-Korhonen. Äi- din entinen kotikylä on Sakkolan Pannusaari ja isän Kauhajoki.

Eila Raikkönen
Koivulantie 11
33800 TRE 80

TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

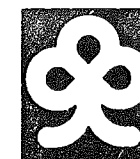
Vesilahti
puh. 931 - 739 541

Valkeakoski
puh. 937 - 41 810

VESILAHDEN
OSUUSPANKKI

*joustavaa
pankkipalvelua*

Vesilahden Säästöpankki

auttaa - neuvo - palvelee

**LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ**

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740 886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

SUVANNON
SEUTU

Suvannon ympäristön koti-
seutulehti, ilmestyy 1980
8 kertaa vuodessa.

Tilaushinta 30 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta
cm vakinaisista ilmoituksis-
ta alennus.

Toimituksen ja konttorin
osoite 37370 Narva. Puhelin
931 - 734 843.

Postisiirtotili TA 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuus-
pankki 37370 Narva. Käyt-
tötilin numero 551105-42772.

Vastaava toimittaja Viljo Pu-
rontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyp-
pö, Helmi Uosukainen, Uu-
no Pulakka, Eero Koppanen
ja Väinö Kekki.